

U.1971B.85

Retspleje 13.2, Almindelige emner 9

Duplik til professor Illum

Af Jørgen Trolle

Professor *Illums* gensvar, foran p. 65 ff til imødegåelsen af hans kritik af domstolsbegyndelserne i U.f.R. 1970 B p. 245 ff kan give anledning til nogle få og kortfattede bemærkninger.

1. Professor Illum opholder sig ved antallet af de svar, hans artikel har fremkaldt: han finder, at dommerne hænger sammen og står ryg mod ryg. Hertil anstiller man den betragtning, at hvis nu en dommer i bred almindelighed havde skrevet, at vore professorer ikke gjorde nok ved deres bøger; og hvis han i flæng var fremkommet med 30-40 citater fra forskellige lærebøger; og hvis disse citater i vidt omfang havde været misvisende og kritikken af dem uberettiget - så var der nok kommet ikke eet, men mange svar. Det samme var nok sket, hvis man med henvisning til et antal mangelfuldt dokumenterede eksempler havde sigtet sygehusene landet over for sløvsagtig behandling af patienterne.

2. Professor Illum beklager sig derhos over, at hans kritikere har brugt den metode at påpege mange fejl af ringe betydning i hans artikel for derved at stemple ham. - Hertil er at sige, at en række af de påviste unøjagtigheder i professor *Illums* fremstilling alle har samme tendens: Referaterne yder ikke de kritiserede domme retfærdighed og synes at tyde på en forudfattet forventning hos forfatteren om mangelfuldhed i begrundelsen eller på manglende forståelse hos forfatteren af, hvad der er sagt i dommene, eller hvorfor det er sagt.

Et slående eksempel er professor *Illums* bemærkninger om dommen i U.f.R. 1966 p. 145. Han kritiserede p. 247, at denne dom henviste til, at det og det »ikke ville være retfærdigt«. Stillet overfor den kendsgerning, at dommen ikke talte herom, men om hvad der ikke »findes rimeligt«, slår han dette hen med, at der er anvendt megen tid på at korrigere ham. Det er imidlertid ikke en betydningsløs korrektion, men én, som lader *Illums* kritik blive til intet. Her skal blot citeres, hvad der ville have stået hos Illum, hvis vi bytter ordene om. »Når »rimelighed« anerkendes som retskilde, åbnes der vidt spillerum for vilkårlighed i kontrakts- eller lovforklaring«.

3. Når professor Illum til sin støtte fører udtalelser i marken, som skal være fremsat af nulevende og afdøde dommere i samtaler med ham, hvoraf en del er endog meget gamle, er der al grund til at advare imod at tillægge sligt for megen værdi. Professor *Illums* erindring kan have forskudt sig, og hans opfattelse af det sagte og gengivelsen af det kan være behæftet med lignende mangler, som i adskillige tilfælde har præget hans opfattelse og gengivelsen af skrevne domme.

4. Illum gør sig i sit gensvar, og det gør også advokat Jesper Berning i sin artikel i U.f.R. 1971 p. 17, skyldig i den samme fejl, som prægede den oprindelige artikel: han blander ind i sin kritik af domsbegyndelser en kritik af domsresultater. Nu turde det være klart, at man nok med nogen mening kan drøfte og kritisere domsbegyndelser med henvisning til en broget række af eksempler. Men det er uden formål under eet at diskutere en række domsresultater på så forskellige retsområder som strafferet, tinglysning, købsret, erstatningsret etc. etc., blot fordi de har det ene tilfælles, at professor Illum ikke er enig i dem. Det ville føre til uoverskuelige tilstande, hvis vi skulle drøfte buketter af domme, som professor X eller dommer Y ikke kunne tiltræde. Noget sådant ville kun have mening, hvis vedkommende havde den absolutte autoritet til at tale ex cathedra. Domsresultater må drøftes i deres saglige sammenhæng med andre domme om samme emne.